

PRAVILNIK

O PROGRAMU ZAVRŠNOG ISPITA U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 1/2011, 1/2012, 1/2014, 12/2014 i 2/2018)

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i propisuje obrazac javne isprave o obavljenom završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju.

Član 2

Program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju sadrži cilj programa završnog ispita, strukturu programa završnog ispita i određen broj obrazovnih standarda sa primerima zadataka kojima se ispituje njihova ostvarenost.

Član 3

Obrazac javne isprave o obavljenom završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju u obliku je lista veličine 21 x 29,5 cm, na 100-gramskoj hartiji, svetloplave podloge sa grbom Republike Srbije u pozadini teksta, a kada se štampa i izdaje dvojezično, veličine je 25 x 35 cm.

Javnu ispravu o završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju izdaje i osnovna škola za obrazovanje odraslih.

Član 4

Program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju i obrazac javne isprave o obavljenom završnom ispitu u osnovnom obrazovanju i vaspitanju odštampani su uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Član 5

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Prosvetnom glasniku".

***Samostalni članovi Pravilnika o izmeni i dopuni
Pravilnika o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju***

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 1/2014 i 12/2014)

Član 2

(Brisan)

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku RS - Prosvetnom glasniku".

Samostalni član Pravilnika o izmenama Pravilnika o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 12/2014)

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Prosvetnom glasniku".

Samostalni član Pravilnika o izmeni Pravilnika o programu završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

("Sl. glasnik RS - Prosvetni glasnik", br. 2/2018)

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Prosvetnom glasniku".

Program završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju

Cilj programa završnog ispita

Cilj programa završnog ispita u osnovnom obrazovanju i vaspitanju je, saglasno Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS" br. 72/09, 52/11 i 55/13), priprema učenika za polaganje završnog ispita na kraju obaveznog osnovnog obrazovanja.

Struktura programa završnog ispita

Završnim ispitom procenjuje se koliko je učenik tokom osmogodišnjeg školovanja ovladao znanjima i umenjima iz srpskog, odnosno maternjeg jezika, matematike i prirodnih i društvenih nauka (biologija, geografija, istorija, fizika i hemija). Završni ispit nakon završenog osmog razreda polažu svi učenici.

Učenici koji završe osmi razred u školskoj 2014/2015. godine, kao i naredne generacije učenika osmog razreda, polažu završni ispit rešavanjem zadataka u okviru tri testa: iz predmeta Srpski jezik, odnosno maternji jezik, iz predmeta Matematika i kombinovanog testa. Kombinovani test ispituje kompetencije iz prirodnih i društvenih nauka i obuhvata sadržaj iz nastavnih predmeta Biologije, Geografije, Istorije, Fizike i Hemije kao i opšte kompetencije, zajedničke za pojedine prirodne i društvene nauke.

Program završnog ispita određen je kompetencijama koje se očekuju od učenika na kraju osnovnog obrazovanja i vaspitanja. Ta očekivanja utemeljena su u nastavnim programima i opštim standardima postignuća - obrazovnim standardima za kraj obaveznog obrazovanja za učenike koji su redovno završili osnovnu školu, odnosno opštim standardima postignuća za osnovno obrazovanje odraslih ukoliko su polaznici obavezno obrazovanje završili po programu za funkcionalno obrazovanje odraslih. Testovima se mogu ispitivati sve kompetencije opisane obrazovnim standardima za predmete Matematika, Srpski, odnosno maternji jezik, Biologija, Geografija, Istorija, Fizika i Hemija. Liste standarda utvrđene su Pravilnikom o opštim standardima postignuća - obrazovnim standardima za kraj obaveznog obrazovanja ("Prosvetni glasnik", broj 5/10), odnosno Pravilnikom o opštim standardima postignuća za osnovno obrazovanje odraslih ("Službeni glasnik Republike Srbije", broj 50/13 i 115/13).

Testovi koje učenici rešavaju na završnom ispitu sastoje se od pitanja i zadataka kojima se ispituju kompetencije sva tri nivoa obrazovnih standarda. Testovi su zasnovani na nastavnim sadržajima koje su učenici učili i kompetencijama koje su predviđene obrazovnim standardima. Testovi završnog ispita sastavljeni su od neobjavljenih zadataka i sadrže od 20 do 40 zadataka u zavisnosti od procenjene težine i tipa korišćenih zadataka. U slučaju polaznika koji završni ispit polažu po programu za funkcionalno obrazovanje odraslih ili učenika za koje se testovi prilagođavaju, broj zadataka u testu može biti manji od 20.

Učenik može da ostvari najviše 13 bodova na testu iz srpskog, odnosno maternjeg jezika, 13 bodova na testu iz matematike i 14 bodova na kombinovanom testu. Učenik po osnovu opšteg uspeha može da ostvari najviše 60 bodova. Najveći broj bodova koji učenik može imati na osnovu opšteg uspeha i uspeha na završnom ispitu je 100 bodova.

Učenici sa smetnjama u razvoju i invaliditetom polažu završni ispit u skladu sa njihovim motoričkim i čulnim mogućnostima, odnosno uslovima koje zahteva određena vrsta invaliditeta. Prilagođavanje uslova i sadržaja završnog ispita učenicima sa smetnjama u razvoju vrši se prema individualnom obrazovnom planu.

Obrazovni standardi za kraj obaveznog obrazovanja za srpski jezik sa primerima zadataka

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica zna i ume na osnovnom nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.1.1.1. razume tekst (ćirilični i latinični) koji čita naglas i u sebi*

SJ.1.1.2. razlikuje umetnički i neumetnički tekst; ume da odredi svrhu teksta: ekspozicija (izlaganje), deskripcija (opisivanje), naracija (pripovedanje), argumentacija, propaganda

Zadatak
Pročitaj sledeći tekst i zaokruži slovo ispred tačnog odgovora. <i>Miroslavljevo jevanđelje</i> biće izloženo u sobi na prvom spratu Narodnog muzeja u Beogradu u toku jeseni. Prema pravilima o izlaganju, delo će biti dostupno građanima deset dana. Snimanje neće biti dozvoljeno. Navedeni tekst: a) opisuje; b) komentariše; v) definiše; g) obaveštava.
Rešenje
g) obaveštava

SJ.1.1.3. prepoznaje različite funkcionalne stilove na jednostavnim primerima

Zadatak
Kojim su stilom napisani sledeći tekstovi (administrativnim, publicističkim ili naučnim stilom)? a) Prijavljivanje za ovogodišnju sezonu letnjih kampova kod nas i u svetu počelo je krajem marta i do sada se, kako saznajemo od organizatora u udruženju "Mladih istraživača Srbije", prijavilo već 430 mladih volontera. Ima još oko 1.700 slobodnih mesta, a prijavljivanje je otvoreno do popune kampova. _____
b) Neki neprelazni glagoli, odn. neka njihova uža značenja, postajali su i prelazni: <i>goreti</i> (vatra gori, neprel.) - <i>goreti</i> ugalj, <i>goreti</i> sveću (prel.); ili su dobijali odn. pojačavali formalne oznake prelaznosti, tj. sticali različite akuzativske dodatke koji nisu objekatske prirode; ponekad i obratno, neki prelazni glagoli postajali su i neprelazni: <i>preći</i> livadu (prel.) - <i>preći</i> (bolest je već

prešla, neprel.), što je daleko ređa pojava.

v) Zaštitnik građana je nezavisan državni organ koji štiti prava građana i kontroliše rad organa državne uprave, organa nadležnog za pravnu zaštitu imovinskih prava i interesa Republike Srbije, kao i drugih organa i organizacija, preduzeća i ustanova kojima su poverena javna ovlašćenja.

Rešenje

- a) publicističkim (stilom)
- b) naučnim (stilom)
- v) administrativnim (stilom)

SJ. 1.1.4. razlikuje osnovne delove teksta i knjige (naslov, nadnaslov, podnaslov, osnovni tekst, poglavlje, pasus, fusnota, sadržaj, predgovor, pogovor); prepoznaje citat; služi se sadržajem da bi pronašao određeni deo teksta

Zadatak

Pred tobom je deo sadržaja jedne knjige. Pažljivo ga pregledaj i odgovori na pitanja.

SADRŽAJ	
	Strana
O predmetu sintakse i sintaksičkim jedinicama	1-6
Rečenice po sadržini	6-21
Vidovi rečenica po sastavu	21-22
PROSTE REČENICE	23-152
Subjekat	23-34
Predikat	34-47
Zavisni članovi rečenice	47-86
Odredbe	48-74
Imeničke odredbe	48-65
Odredbe zavisnih delova rečenice	65-74
Dopune	74
Glagolske dopune	74-84
Priloške i imenske dopune	84-86
Rečenice s neizrečenim glavnim delovima	86-119
Rečenice bez subjekta	87-88
Bezlične rečenice	88-95
Nepotpune rečenice	95-119

Kongruencija		119-152
	SINTAGME	153-775
	Pojam i vrste sintagme	153-159
Padežne sintagme		
Funkcije i značenja padeža		159-527
	Nominativ	165-171
	Vokativ	171-174
	Genitivne sintagme	174-359
	A. Bez predloga	174-212
Prisvojni (posesivni) genitiv		175-193
Ablativni genitiv		193-194
Partitivni genitiv		194-212
	B. Genitivne sintagme s predlozima	212-359

a) Na kojim stranicama se nalazi tekst o priloškim i imenskim dopunama?

b) Navedi broj stranice na kojoj počinje tekst o vokativu.

Rešenje

a) 84-86

b) 171

SJ. 1.1.5. pronalazi i izdvaja osnovne informacije iz teksta prema datim kriterijumima

Zadatak

Pažljivo pročitaj tekst i odgovori na pitanja.

ČINI DOBRO - VRATIĆE TI SE!

Fleming je bio siromašan škotski seljak. Jednog dana, dok je radio u polju, začuo je vapaje za pomoć koji dolaze iz obližnje močvare.

Tamo je, do struka u crnom mulju, bio prestravljeni dečak, koji je vrištao i borio se kako bi se oslobodio. Farmer Fleming je spasao dečaka od spore i zastrašujuće smrti u blatu močvare.

Sledećeg dana otmena kočija pojavila se u dvorištu skromne Flemingove kuće. Otmeno obučen plemić sišao je iz kočije i predstavio se kao otac dečaka koga je farmer dan ranije spasao.

"Želim da vas nagradim", rekao je plemić. "Spasili ste život mom sinu!"

"Ne, ne mogu to da prihvatim", odgovorio je ponosno škotski seljak, odbijajući ponudu.

U tom trenutku farmerov sin se pojavio na ulaznim vratima kuće.

"Da li je to vaš sin?", upitao je plemić.

"Da", ponosno je odgovorio farmer.

"Imam predlog za vas", reče plemić. "Dopustite mi da mu pružim obrazovanje kakvo će i moj sin imati. Ako je na svog oca, on će, bez sumnje, izrasti u čoveka na koga ćemo obojica biti ponosni."

I to je i učinio...

Sin seljaka Fleminga, Aleksandar Fleming, pohađao je najbolje škole i u roku diplomirao na Medicinskoj akademiji "St. Marus" u Londonu. Postao je poznat širom sveta kao pronalazač penicilina.

Mnogo godina kasnije, sin onog istog plemića koga je spasao farmer Fleming, dobio je tešku upalu pluća, koja je u to vreme bila isto što i smrtna kazna. Ono što mu je u tom trenutku spasilo život bio je - penicilin.

Pitate se kako se zvao taj plemić?

Lord Landorf Čerčil!

A kako se zvao njegov sin?

Vinston Čerčil!

Zaokruži slova ispred tačnih tvrdnji:

1. Aleksandar Fleming je bio:	a) siromašan škotski seljak;
b) sin škotskog seljaka;
v) plemić;
g) sin lorda Landorfa.
2. Aleksandar Fleming je poznat po:	a) tome što je spasao plemićkog sina;
b) doprinosu medicini;
v) bogatstvu stečenom na imanju;
g) dobrim ocenama na studijama.

Rešenje

1. b) sin škotskog seljaka
2. b) doprinosu medicini

SJ. 1.1.6. razlikuje u tekstu bitno od nebitnog, glavno od sporednog

Zadatak

Podvuci u sledećem tekstu dve rečenice u kojima su iskazane najvažnije informacije u vezi s molekulima:

O molekulima

Za molekule se može reći da predstavljaju najsitnije moguće delove neke supstance koji još uvek zadržavaju osobine te supstance. Molekul šećera je najsitniji deo šećera s tim osobinama. Kao što se atomi udružuju u molekule, molekuli se udružuju u ogromne skupove i tako grade tela koja su dostupna našim čulima. Jedno zrno šećera je sačinjeno od ogromnog broja molekula šećera. Zanimljivo je pomenuti da se led, voda i vodena para sastoje od potpuno istih molekula. Razlika koja postoji između te tri supstance proističe samo iz načina na koji se

molekuli međusobno udružuju.

(Tomislav Senćanski, *Čudesa elektriciteta*, prilagođeno)

Rešenje

Za molekule se može reći da predstavljaju najsitnije moguće delove neke supstance koji još uvek zadržavaju osobine te supstance. Molekul šećera je najsitniji deo šećera s tim osobinama. Kao što se atomi udružuju u molekule, molekuli se udružuju u ogromne skupove i tako grade tela koja su dostupna našim čulima. Jedno zrno šećera je sačinjeno od ogromnog broja molekula šećera. Zanimljivo je pomenuti da se led, voda i vodena para sastoje od potpuno istih molekula. Razlika koja postoji između te tri supstance proističe samo iz načina na koji se molekuli međusobno udružuju.

Zadatak

Pročitaj tekst, a potom uradi zadatak.

Kreda

Kreda, obična naša bela školska kreda, ima neobično ime i još neobičnije poreklo. Ona potiče s juga, sa današnjeg grčkog ostrva Krita, poznatog još i pod starim imenom Kreta. Tim drugim, starijim imenom, imenom Kreta, nazivali su stari Latini (Rimljani) jednu belu, krhku pisaljku od krečnjaka - verovatno zato što su je doneli s Krete prilikom nekog vojnog pohoda. U našem jeziku, ili u jeziku iz kog smo tu reč preuzeli, latinska kreta (ili *creta*, kako su oni pisali) postala je - kreda. Pišući njome svakodnevno po školskoj tabli, mi danas i ne pomišljamo da ta obična, lomljiva pisaljka nosi ime jednog velikog ostrva, nadaleko čuvenog po svojoj staroj umetnosti i pismenosti.

(Milan Šipka, *Priče o rečima*)

U tabeli se nalaze neki od podataka iz ovog teksta. Stavi znak + ukoliko smatraš da je podatak važan za objašnjenje porekla reči i znak - ukoliko smatraš da podatak nije važan.

Podatak iz teksta	+ ili -
Pišemo kredom po tabli, svakodnevno.	
Stari naziv ostrva Krit je Kreta; otuda i naziv za ovu pisaljku.	
Krit je čuven po svojoj staroj umetnosti.	
Latinska reč "kreta" postala je reč "kreda".	

Rešenje

Podatak iz teksta	+ ili -
-------------------	---------

Pišemo kredom po tabli, svakodnevno.	-
Stari naziv ostrva Krit je Kreta; otuda i naziv za ovu pisaljku.	+
Krit je čuven po svojoj staroj umetnosti.	-
Latinska reč "kreta" postala je reč "kreda".	+

SJ.1.1.7. povezuje informacije i ideje iznete u tekstu, uočava jasno iskazane odnose (vremenski sled, sredstvo - cilj, uzrok - posledica i sl.) i izvodi zaključak zasnovan na jednostavnijem tekstu

Zadatak
<p>Pažljivo pročitaj navedene rečenice i utvrdi njihov redosled, upisujući na liniju ispred svake broj 1, 2 ili 3.</p> <p>_____ Nakon dve velike poplave koje su uništile skoro celokupan biljni fond, ova bašta je premeštena na današnju lokaciju, na imanje koje je kralj Milan Obrenović nasledio od svog dede Jevrema, po kome i današnja bašta nosi ime Jevremovac.</p> <p>_____ Nepune tri godine posle prelaska na novu lokaciju, u botaničkoj bašti je podignuta prva staklena bašta, koja je tada predstavljala jednu od najvećih i najlepših staklenih bašta u ovom delu Evrope.</p> <p>_____ Na predlog Josifa Pančića, odlukom Ministarstva prosvete Kraljevine Srbije, osnovana je Kraljevska botanička bašta u Beogradu kao prva botanička bašta u Srbiji, pored obale Dunava na Dorćolu.</p>
Rešenje
2, 3, 1

SJ. 1.1.8. čita jednostavne nelinearne elemente teksta: legende, tabele, dijagrame i grafikone

Zadatak
<p>Pred tobom je deo repertoara beogradskih pozorišta za decembar. Planiraš da svog mlađeg rođaka 23. decembra odvedeš u pozorište. Tog dana izvodi se pet predstava. Napiši njihove nazive.</p>
<p>BOŠKO BUHA Trg Republike 3, tel. 2632-887 18.12. u 12 i 17 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović, novogodišnja predstava 20.12. u 11 i 13 - Fazoni i fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović, 21.12. u 11, 13 i 17 - Fazoni i fore, V.</p>

Ršumović i Lj. Ršumović,
22.12. u 11 i 13 - Fazoni i fore, V.
Ršumović i Lj. Ršumović,
23.12. u 11, 13, 15, 17 i 19 - Fazoni i
fore, V. Ršumović i Lj. Ršumović
24.12. u 11, 13, 17 i 19 - Fazoni i fore,
V. Ršumović i Lj. Ršumović.

**MALO POZORIŠTE "DUŠKO
RADOVIĆ"**

Aberdareva 1a, tel. 3232-072
18-25.12. u 10, 12, 14, 16, 18 i 20 -
Novogodišnje đakonije.

POZORIŠTE "PUŽ"

B. Adžije 21, tel. 2438-036
www.pozoristancepuz.com
18.12. u 12 i 16 - Zaljubljeni Sneško, B.
Milićevića,
21.12. u 10, 18 i 19.30 - Zaljubljeni
Sneško, B. Milićevića,
22.12. u 12, 18 i 19.30 - Zaljubljeni
Sneško, B. Milićevića,
23.12. u 10, 12, 18 i 19.30 - Zaljubljeni
Sneško, B. Milićevića,
24.12. u 10, 12, 14, 16, 18 i 19.30 -
Zaljubljeni Sneško, B. Milićevića.

Rezervacije i prodaja karata svakog
radnog dana od 9 do 16 č., petkom i
subotom do 18 č. Organizujemo dodelu
novogodišnjih paketića.

POZORIŠTE LUTAKA "PINOKIO"

Karađorđeva 9, tel. 2691-715
18.12. u 11 i 17 - Uspavana lepotica, Ž.
Jakovića,
22.12. u 10.30 - Ivica i Marica i opaka
starica, M. Ojdanić,
23.12. u 9.30 - Zvezdan, J. Štrede,
u 9.30 i 10.30 - Uspavana lepotica, Ž.
Jokovića,
24.12. u 11, 13, 15 i 17 - Deda Mraz i
zver, I. Bojovića.

Nazivi predstava su:

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

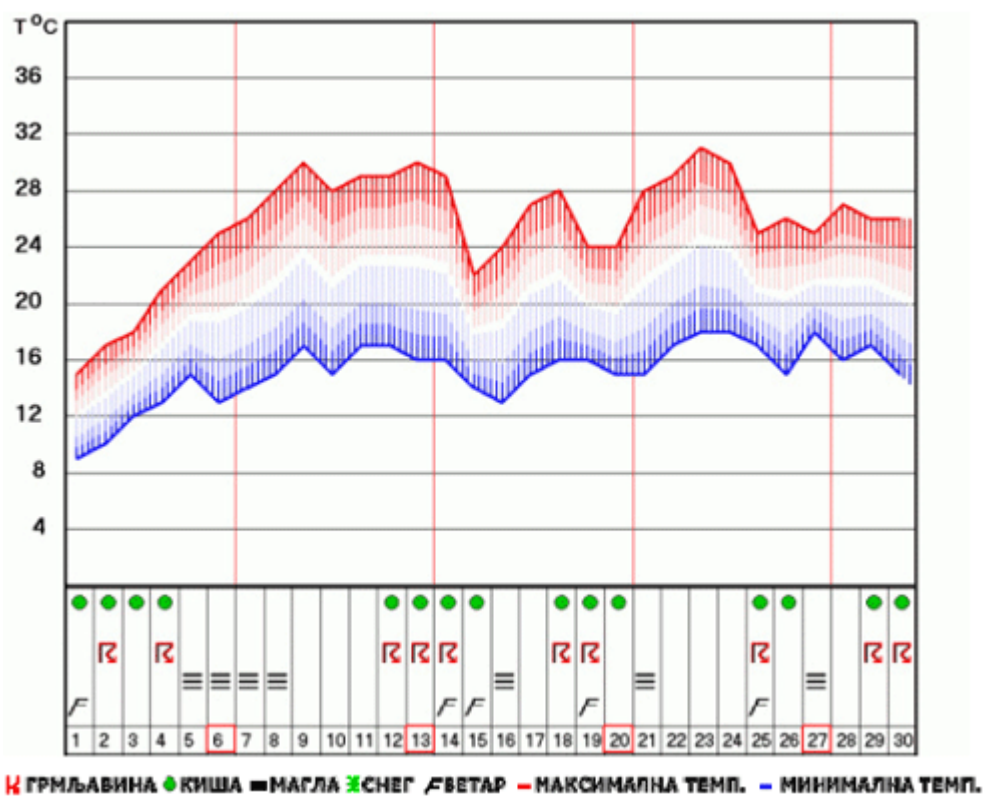
Rešenje

1. Fazoni i fore 2. Zaljubljeni Sneško 3. Zvezdan 4. Novogodišnje đakonije 5. Uspavana lepotica

(Redosled navođenja nije bitan.)

Zadatak

Data je mesečna vremenska prognoza. Pažljivo je pogledaj i odgovori na pitanja.

1. Navedi datume kada se očekuje magla. _____

2. Navedi datume kada će temperatura biti ispod 12 stepeni. _____

Rešenje

1. 5, 6, 7, 8 (5-8), 16, 21, 27.
2. 1, 2, 3.

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti **PISANO IZRAŽAVANJE** učenik/učenica:

SJ.1.2.1. zna i koristi oba pisma (ćirilicu i latinicu)

Zadatak

Napiši sledeće reči pisanim slovima ćirilice.

Izdavačko preduzeće "Građevinska knjiga"

Kratkometražni film

Napiši sledeće reči pisanim slovima latinice.

Udruženje građana "Zdrav život"

Knjiga o džungli

Rešenje

Izdavačko preduzeće "Građevinska knjiga"
Kratkometražni film

Udruženje građana „Ljubav život“
„Knjiga o džungli“

SJ. 1.2.2. sastavlja razumljivu, gramatički ispravnu rečenicu

Zadatak

Napiši jednu rečenicu o svojoj školi ili odeljenju, koja će imati bar deset reči. Rečenica treba da bude razumljiva i gramatički ispravna.

Rešenje

Rečenica treba da bude razumljiva, gramatički ispravna, da ima bar 10 reči i da bude u vezi sa školom ili odeljenjem.

SJ. 1.2.3. sastavlja jednostavan ekspoziorni, narativni i deskriptivni tekst i ume da ga organizuje u smisaone celine (uvodni, središnji i završni deo teksta)

Zadatak

Svako od nas ima svoje omiljeno mesto. To je mesto na kome se oseća dobro i sigurno, na kome je srećan i zadovoljan. Ono može da bude blizu ili daleko, može da bude stvarno ili izmišljeno. Tvoj je zadatak da nam opišeš svoje omiljeno mesto tako da nam se učini da smo i mi bili tamo.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, sa koliko i kakvih detalja ćeš nam predstaviti svoje omiljeno mesto, kako ćeš nam najbolje objasniti zašto ti je ono toliko drago. Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš. proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane;
- koliko su dobro izabrani detalji kojima nam dočaravaš svoje omiljeno mesto;

- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane, koliko je odgovoreno na temu, koliko su dobro izabrani detalji i koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Škole su mesta u kojima se u svakom trenutku nešto događa: i na času, i na odmorima, i pre početka nastave, i kad se ona okonča. Seti se jednog događaja iz svoje škole i ispričaj ga i nama.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, koji ćeš nam događaj ispričati. Šta se sve desilo, gde i kada, ko je učestvovao? Koja je bila tvoja uloga u tome što se desilo, kako si se osećala/osećao? Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, smislen i i koliko su celine u njemu povezane;
- koliko uverljivo je predstavljen događaj;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane, koliko je odgovoreno na temu, koliko uverljivo je predstavljen događaj i koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Svi kažu da je prijateljstvo važno, ali različiti ljudi na različite načine objašnjavaju šta za njih znači izraz "pravo prijateljstvo". Iznesi nam svoje mišljenje o prijateljstvu. Objasni nam šta je za tebe prijateljstvo, šta odlikuje pravog prijatelja i po čemu se pravo prijateljstvo razlikuje od onog koje to nije.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš kako ćeš nam najbolje objasniti pojam prijateljstva, tako da mi, kao i svako drugi ko čita tvoj rad, shvatimo šta za tebe prijateljstvo znači.

Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane;
- koliko jasno si izneo svoj stav o prijateljstvu;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, smislen i koliko su celine u njemu povezane, koliko jasno je iznet stav o prijateljstvu i koliko se poštuju pravopisna pravila.

SJ. 1.2.4. ume da prepriča tekst

Zadatak

Pred tobom je odlomak iz knjige *Kroz vasionu i vekove* našeg naučnika Milutina Milankovića. Tvoj zadatak je da prepričaš tekst. Dok ga čitaš, možeš da podvlačiš, obeležavaš tekst i praviš zabeleške. To se neće ocenjivati.

Ocenjivaće se da li si u prepričavanju naveo glavne informacije i događaje iz teksta.

U višim razredima osetismo jednu čvršću ruku. Naš razredni starešina postade jedan mladi doktor matematike koji se Varićak zvao i svoje ime u nauci osvetlao. On nas je pratio do mature.

Varićak je imao na mene najveći uticaj od svih mojih nastavnika. On je pronašao u meni moje stvarne sposobnosti i razvio ih sa puno ljubavi i truda. On me je naučio da cenim knjigu, uputio me kako se iz nje uči i osvedočio me da kao samouk, laganim, ali temeljnim radom, mogu dalje dospeti nego oslanjajući se na tuđu pomoć. On me je načinio samostalnim i ja sam se, ne obazirući se više na školske programe, razvijao u onom pravcu koji su mi moje sposobnosti određivale, ne prezajući pri tom od prvih teškoća. Moj rad dobio je jasan pravac i sistem, a neočekivani uspesi u njemu stvorili su u meni samopouzdanje, potrebno za takav uspeh. U meni se razvila ljubav za nauku i ambicija da joj služim. Htedoh da postanem naučnik. Dogovorih se sa mojim mlađim bratom Ljubišom, koji je imao više smisla za praktičan život i bio ustalac, da on na sebe primi dužnost staranja o našem poljoprivrednom dobru i postane ekonom, a ja ću biti profesor.

Ali kada, sa sedamnaest godina, svrših realku, ispreči se toj mojoj nameri velika jedna zapreka. Prema ondašnjim austrijskim zakonima, nisam se mogao upisati na bečki Univerzitet, jer nisam znao latinski i grčki. Ja sam bio voljan da ostanem još godinu dana u Osijeku, uveren da za to vreme mogu naučiti oba jezika i položiti još gimnazijsku maturu, ali se moji profesori usprotiviše tome. Oni su me sa mojih 53 kilograma smatrali za telesno suviše slabog za toliki napor. A da postanem profesor! - Znali su oni svu bedu takvog poziva. Zato odlučih da pođem na bečku tehniku, gde ću imati dovoljno prilike da razvijem svoje sposobnosti i osiguram sebi bolji život no što su ga oni favorili. Varićak i ja prihvatismo, iako teška srca, takvo rešenje.

Rešenje
Prepričani tekst treba da sadrži glavne informacije i događaje iz navedenog teksta.

SJ. 1.2.5. svoj jezik prilagođava medijumu izražavanja (govoru, odnosno pisanju), temi, prilici i sl.; prepoznaje i upotrebljava odgovarajuće jezičke varijetete (formalni ili neformalni)

Zadatak
Data rečenica pripada razgovornom, neformalnom stilu. Zameni neke reči u njoj tako da se ta rečenica može upotrebiti i u zvaničnim, formalnim situacijama.
Uzeo sam od ćaćeta fotoaparata i fotke su ispale super.
Rešenje
Uzeo sam od oca/tate fotoaparata i slike/fotografije su ispale odlično/lepo/izvrsno.

SJ.1.2.6. vlada osnovnim žanrovima pisane komunikacije: sastavlja pismo; popunjava različite obrasce i formulare s kojima se susreće u školi i svakodnevnom životu

Zadatak
Popuni prijavu za upis u srednju školu štampanim slovima ćirilice.
Popuni samo rubrike koje su osenčene sivom bojom.

ПРИЈАВА ЗА УПИС УЧЕНИКА У СРЕДЊУ ШКОЛУ

Пријављујем се за упис у _____ разред _____

(назив средње школе)

у _____

Подручје рада _____

Образовни профил за стручне школе, односно смер за гимназије:

Презиме и име ученика

Дан, месец и година рођења

Место рођења, општина и држава

Презиме и име оца, његово занимање
и адреса

Презиме и име мајке и њено занимање

Презиме и име старатеља, његово занимање
и адреса (ако ученик нема родитеља)Адреса ученика: општина, место,
улица и број

У којој школи, у ком месту и којој школске

Rešenje

ПРИЈАВА ЗА УПИС УЧЕНИКА У СРЕДЊУ ШКОЛУ

Пријављујем се за упис у _____ разред _____

ЕКОНОМСКА ШКОЛА

(назив средње школе)

у _____

ЧАЧКУ

Подручје рада _____

Образовни профил за стручне школе, односно смер за гимназије:

Презиме и име ученика

МАРКО МАРКОВИЋ

Дан, месец и година рођења

1. 4. 1995

Место рођења, општина и држава

Презиме и име оца, његово занимање
и адреса

Презиме и име мајке и њено занимање

Презиме и име старатеља, његово занимање
и адреса (ако ученик нема родитеља)Адреса ученика: општина, место,
улица и бројЧАЧАК, ЧАЧАК
БУКА КАРАЏИЊА 15

У којој школи, у ком месту и којој школске

SJ. 1.2.7. zna da se služi Pravopisom (školskim izdanjem)*

SJ.1.2.8. primenjuje pravopisnu normu (iz svake pravopisne oblasti) u jednostavnim primerima

Zadatak

Zaokruži slovo ispred rečenice koja je napisana prema pravopisnim pravilima.

- a) Govorio je ne iskreno sa mnom celo večē.
- b) U najbolje urađenom zadatku nije bilo ne pravilnosti.
- v) Plodovi koje smo ubrali bili su još uvek ne zreli.
- g) Svi su odustali od igre ne znajući gde sam se sakrio.

Rešenje

g) Svi su odustali od igre ne znajući gde sam se sakrio.

Zadatak

Napiši slovima sledeće brojeve:

48		
128.		
500		
XII		

Rešenje

četrdeset (i) osam, sto dvadeset (i) osmi, petsto (pet stotina), dvanaesti

SJ.1.2.9. ima izgrađenu jezičku toleranciju i negativan stav prema jeziku diskriminacije i govoru mržnje*

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

SJ.1.3.1. zna osobine i vrste glasova; deli reč na slogove u jednostavnijim primerima; primenjuje književnojezičku normu u vezi sa glasovnim promenama

Zadatak

Dopuni sledeći tekst:

U srpskom jeziku ima _____ glasova (navedi njihov broj). Glasovi prilikom čijeg izgovora vazдушna struja slobodno prolazi kroz govorni kanal nazivaju se _____. Glasovi prilikom čijeg izgovora vazдушna struja nailazi na prepreku nazivaju se _____.

Glasovi prilikom čijeg izgovora glasnice ("glasne žice") trepere jesu _____, a oni prilikom čijeg izgovora ne trepere jesu _____.

Rešenje

trideset (30), samoglasnici, suglasnici, zvučni, bezvučni

Zadatak

Upiši u tabelu zvučne parnjake datih bezvučnih glasova. Ako zvučni parnjak ne postoji, upiši kosu crtu:

T	č	ć	s	h

Rešenje

T	č	ć	s	h
d	dž	đ	z	/

Zadatak

Napiši pravilno glagole dodavanjem prefiksa (iz-, raz-, od-, pod-) na date glagole. Vodi računa o rezultatima glasovnih promena koje se vrše pri spajanju prefiksa sa glagolom.

iz- + čeprkati =	
raz- + ljutiti =	
od- + deliti =	
raz- + širiti =	
pod- + činiti =	

Rešenje

iščeprkati, razljutiti, odeliti, raširiti, potčiniti

Zadatak

Dopiši odgovarajući oblik reči koja je data u zagradi:

a) Ja vučem, a oni ne _____ (vući).

Ti možeš, a ja ne _____ (moći).

b) Poželeo sam u _____ (čestitka) svom prijatelju da njegov tim ponovo zaigra u prvoj _____ (liga).

v) Na izložbi je bilo mnogo _____ (posetilac). Svim tim _____ (posetilac) slikar se posebno zahvalio.

Rešenje

a) vuku, mogu

b) čestitki, ligi

v) posetilaca, posetiocima

SJ. 1.3.2. uočava razliku između književne i neknjiževne akcentuacije*

SJ. 1.3.3. određuje mesto rečeničnog akcenta u jednostavnim primerima

Zadatak

U rečenici koja je odgovor na pitanje podvuci reč na kojoj stoji rečenični akcent:

a) Pitanje: Kad je Janko doputovao?

Odgovor: Juče je doputovao.

b) Pitanje: Kome si to rekla?

Odgovor: Nisam rekla nikome.

Rešenje

a) Juče

b) nikome

SJ.1.3.4. prepoznaje vrste reči; zna osnovne gramatičke kategorije promenljivih reči; primenjuje književnojezičku normu u vezi s oblicima reči

Zadatak

Razvrsta reči po vrstama, kao što je započeto.

letnji, igračka, naš, sreća, letovati, igrati, srećan, taj

imenice	pridevi	zamenice	glagoli
---------	---------	----------	---------

<u>igračka</u>	_____	_____	_____
----------------	-------	-------	-------

Rešenje

	letnji	naš	letovati
sreća	srećan	taj	igrati

Zadatak

Podvučeni glagoli u tekstu imaju oblik aorista. Zameni iz prezentom, kao što je započeto.

Tekst sa glagolima u aoristu:

Kad ribice odoše, navali Rak Krojač na posao. Posla račiće da naberu materijal potreban za riblje haljine: rečnog bisera, sedefa, šarenog sitnog peska. A čim se oni vratīše, poče da pravi nova odela nižući bisere i sedef na duga vlakna like.

Za to vreme ribe su spremale vir za zabavu. Predveče uputiše se Raku Krojaču da vide šta je s haljinama.

Tekst sa glagolima u prezentu:

Kad ribice odu, _____ Rak Krojač na posao. _____ račiće da naberu materijal potreban za riblje haljine: rečnog bisera, sedefa, šarenog sitnog peska. A čim __ oni _____, _____ da pravi nova odela nižući bisere i sedef na duga vlakna like.

Za to vreme ribe su spremale vir za zabavu. Pred večē _____ Raku Krojaču da vide šta je s haljinama.

Rešenja

navali, pošalje, se vrate, počne, upute se

Zadatak

Rasporedi podvučene reči prema vrsti kojoj pripadaju:

Ja mislim da nema smisla pisati predgovor autobiografiji. Ako život čovečji i ima neki predgovor, on je tako intimne prirode da se o njemu uopšte i ne piše. Ali se meni predgovorom valja opravdati što sam preuzeo ovaj posao - pisanje biografije - kojim se obično bave propali političari. ! eto, toga opravdanja radi, ja moram ovu prvu glavu posvetiti predgovoru.

a) Imenice:		.
b) Pridevi:		.
v) Zamenice:		.
g) Prilozi:		.
d) Brojevi:		.
đ) Glagoli:		.
e) Predlozi:		.

ž) Veznici:		.
z) Rečce:		.

Rešenja

- a) Imenice: smisla, život, predgovorom, pisanje
- b) Pridevi: čovečji, intimne
- v) Zamenice: ja, neki, ovaj, kojim, toga
- g) Prilozi: tako, obično
- d) Brojevi: prvu
- đ) Glagoli: mislim, pisati, moram
- e) Predlozi: o, radi
- ž) Veznici: ako, da, ali, i
- z) Rečce: ne, eto

SJ. 1.3.5. razlikuje proste reči od tvorenica; prepoznaje koren reči; gradi reč prema zadatom značenju na osnovu postojećih tvorbenih modela

Zadatak

Razvrstaj date reči u dve grupe prema njihovom korenu. Precrtaj reči koje ne pripadaju nijednoj od tih grupa.

Rešenje

Jedna grupa: lepak, prilepiti, lepljiv, nalepnica
 Druga grupa: ulepšati, lepota, Leposava, prelep
 Precrtati: leptir, klepiti

SJ. 1.3.6. prepoznaje sintaksičke jedinice (reč, sintagmu, predikatsku rečenicu i komunikativnu rečenicu)

Zadatak

Napiši koliko u sledećem tekstu ima komunikativnih, a koliko predikatskih rečenica:

Posle toga, carev sin počne sam putovati po svetu i tako, putujući zadugo, dođe u jednu planinu

i zanoći kod jednog pustinjaka. Sutradan nastavi put.

a) Broj komunikativnih rečenica: _____.

b) Broj predikatskih rečenica: _____.

Rešenje

a) dve (2)

b) četiri (4)

SJ. 1.3.7. razlikuje osnovne vrste nezavisnih rečenica (obaveštajne, upitne, zapovedne)

Zadatak

Iza svake nezavisne predikatske rečenice napiši naziv vrste kojoj te rečenice pripadaju;

- Gospodine profesore, šta su to magareće godine? _____

- Pričajte, gospodine! _____

- Djeco, pa vi ste sad u magarećim godinama. _____.

Rešenje

upitna

zapovedna

obaveštajna (izjavna)

SJ. 1.3.8. određuje rečenične i sintagmatske članove u tipičnim (školskim) primerima

Zadatak

Pažljivo pročitaj sledeću rečenicu i odredi službu rečeničnih članova, kao što je započeto.

Ivana, moja komšinica, pravi nedeljom voćne kolače.

1. Ivana	a) objekat
2. moja komšinica	b) subjekat
3. pravi	v) apozicija
4. nedeljom	g) predikat
5. voćne kolače	d) priloška odredba

Rešenje

1 b), 3g), 4d), 5a)

Zadatak

U sledećim rečenicama istaknute su sintagme. Podvuci njihove glavne reči.

Nemanja je sedeo na **obali rečice**. Proticalo je **sunčano avgustovsko popodne**, ali je on bio uznemiren: nijedan plan koji je smislio nije mu bio **dovoljno dobar**. **Razmišljajući o tome**, otkinuo je jednu travku i stao da je gricka.

Rešenje

obali rečice, sunčano avgustovsko popodne, dovoljno dobar, razmišljajući o tome

SJ.1.3.9. pravilno upotrebljava padeže u rečenici i sintagmi

Zadatak

Napiši odgovarajući oblik reči iz zagrada. Vodi računa o smislu rečenice.

Rođena sam u _____ (Rabrovica), gde je moj otac bio učitelj. Ali, još dok sam bila beba, preneli su me u _____ (Brankovina). To je, takođe, selo u _____ (valjevski kraj), koji je pun _____ (šumarci).

Bilo je i _____ (reke), brzih i lepih. Pored _____ (jedna takva reka) i ja sam rasla. Tamo sam sa _____ (dečaci) pravila _____ (vodenice) od _____ (kukuruzovina). Odrasla sam slušajući pesme _____ (ptice), što mi je kasnije pomoglo u _____ (nauka), a i za _____ (poezija) je bilo važno.

Rešenje

Rabrovici, Brankovinu, valjevskom kraju, šumaraka, reka, jedne takve reke, dečacima, vodenice, kukuruzovine, ptica, nauci, poeziju

SJ. 1.3.10. pravilno upotrebljava glagolske oblike (osim imperfekta)

Zadatak

Napiši glagole iz zagrada u odgovarajućem obliku.

Ja upravo _____ (završavati) osnovnu školu. Za nekoliko dana _____ (polagati) prijemni ispit. _____ (voleti) da se upišem u gimnaziju, ali ne znam da li ću uspeti.

Još pre dva meseca _____ (početi) da _____ (učiti), ali roditelji mi stalno ponavljaju: " _____ (vežbati) svakog dana i uspećeš!"

Rešenje

završavam
polagaću, ću polagati, polažem
voleo bih, volela bih
Počeo sam, počela sam, učim
Vežbaj

SJ. 1.3.11. prepoznaje birokratski jezik kao nepoželjan način izražavanja

Zadatak
U svakom paru rečenica precrtaj onu rečenicu koja je napisana birokratskim jezikom. a) Meteorolozi očekuju da će zahladneti. - Meteorolozi očekuju da će se pojaviti period niskih temperatura. b) Vršimo usluge tapaciranja nameštaja. - Tapaciramo nameštaj. v) Nemamo dovoljno finansijskih sredstava. - Nemamo dovoljno novca. g) Cene su ponovo porasle. - Ponovo je došlo do rasta cena.
Rešenje
Birokratske rečenice su sledeće: a) Meteorolozi očekuju da će se pojaviti period niskih temperatura b) Vršimo usluge tapaciranja nameštaja. v) Nemamo dovoljno finansijskih sredstava. g) Ponovo je došlo do rasta cena.

U podoblasti LEKSIKA učenik/učenica:

SJ.1.3.12. poznaje osnovne leksičke pojave: jednoznačnost i višeznačnost reči, osnovne leksičke odnose: sinonimiju, antonimiju, homonimiju; metoforu kao leksički mehanizam

Zadatak
Poveži reči iz leve kolone s rečima iz desne kolone tako da dobiješ parove sinonima. U levoj koloni jedna je reč suvišna.
1. human a) častan 2. čestit b) čovečan 3. oprezan v) dosetljiv 4. stidljiv g) predostrožan 5. dovrtljiv
Rešenje
1 b), 2 a), 3 g), 5 v)

Zadatak
Pročitaj sledeće rečenice: 1. Posmatram bele mišiće koji trče brzo. 2 Od dugog vežbanja zboleli su me trbušni mišići. Reč mišić u prvoj rečenici upotrebljena je u značenju mali miš , a u drugoj rečenici u značenju elastični organ kod životinja i čoveka.

Navedena značenja reči ilustruju pojavu koja se naziva:

- a) polisemija;
- b) antonimija;
- v) sinonimija;
- g) homonimija.

Rešenje

g) homonimija

Zadatak

a) Među sledećim parovima reči podvuci antonime

doći - dolaziti
doći - stići
doći - otići

b) Napiši antonime sledećih reči:

svetao
ispod
blizu

Rešenje

- a) doći - otići
- b) svetao - taman; ispod - iznad; blizu - daleko

Zadatak

Zaokruži slovo ispred rečenica u kojima je značenje podvučene reči dobijeno pomoću metafore:

- a) Ptici je zaraslo slomljeno krilo.
- b) Otvoriću levo prozorsko krilo.
- v) Dobro je postavljati sebi visoke zahteve.
- g) Zgrade u mojoj ulici nisu mnogo visoke.

Rešenje

- b) Otvoriću levo prozorsko krilo.
- v) Dobro je postavljati sebi visoke zahteve.

SJ. 1.3.13. prepoznaje različita značenja višeznačnih reči koje se upotrebljavaju u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.)

Zadatak

Zaokruži slovo ispred primera u kojem reč **pogoditi** znači "razrešiti odgonetnuti".

- a) Pogodio me je tim rečima.
- b) Pogodio sam ga loptom.
- v) Pogodio je značenje nepoznate reči.
- g) Pogodio je put do stanice.

Rešenje

v) Pogodio je značenje nepoznate reči

SJ. 1.3.14. zna značenja reči i frazeologizama koji se upotrebljavaju u kontekstu svakodnevne komunikacije (u kući, školi i sl.), kao i onih koji se često javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, tekstovima iz lektire i sl.)

Zadatak

Poveži izraz iz leve kolone sa odgovarajućim značenjem iz desne kolone, kao što je započeto:

1. razbiti led	a) vredno se posvetiti poslu
2. uhvatiti maglu	b) preći granicu dopuštenog
3. prevršiti meru	v) savladati prve teškoće
4. zagrejati stolicu	g) pobeći, nestati

Rešenje

1 v), 2 g), 3 b), 4 a)

Zadatak

Dopuni sledeće rečenice:

- a) Ako se neko sasvim povukao, prikrio, odustao od učešća u zbivanjima, kažemo da se sakrio u _____ rupu.
- b) Ako se neko sveti, uzvraća nekome istom merom, onda kažemo: " _____ za _____, zub za zub".
- v) Ako se neko trudi da bude neprimetan, onda se pravi manji od _____ zrna.
- g) Ako je neko nemiran, uzrujan, uzbuđen zbog nečega, kaže se da sedi kao na _____.

Rešenje

- a) mišju
- b) oko (za) oko
- v) makova, makovog
- g) iglama

SJ. 1.3.15. određuje značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava i/ili konteksta u kome su upotrebljeni (jednostavni slučajevi)

Zadatak
Pročitaj sledeću rečenicu. Pošto je za dobru organizaciju velikih sportskih takmičenja potrebno mnogo ljudi, a novca nema dovoljno za sve, organizatori se oslanjaju na pomoć volontera, među kojima uvek ima dosta učenika osnovnih i srednjih škola. Reč volonter iz rečenice znači: a) odabrani đak neke škole, koji se bavi timskim sportom; b) mladi sportista, predstavnik svoje zemlje na takmičenju; v) osoba koja dobrovoljno i besplatno obavlja neku službu; g) lice koje bez preporuke radi umesto stalno zaposlenih. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
Rešenje
v) osoba koja dobrovoljno i besplatno obavlja neku službu

Zadatak
Pročitaj sledeći odlomak iz dela <i>Umetnost i njena istorija</i> . Najznačajnija crta rimske arhitekture, ipak, jeste korišćenje lukova. Ovaj je izum igrao malu ili nikakvu ulogu u grčkom graditeljstvu, premda je, verovatno, bio poznat i grčkim neimarima. Sastaviti luk od posebnih, klinasto uglavljenih kamenova prilično je složena veština. 1. Reč neimar znači: a) vajar; b) istoričar; v) graditelj; g) sastavljač. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora. 2. Napiši reč koja ima isto značenje kao reč "crta" iz prve rečenice. _____
Rešenje
1. v) graditelj 2. odlika, karakteristika, obeležje, osobina (jedna reč)

SJ. 1.3.16. služi se rečnicima, priručnicima i enciklopedijama

Zadatak

U Rečniku srpskog jezika značenja reči **kuhinja** obeležena su brojevima od 1 do 3 i definisana su na sledeći način:

1. a. prostorija (ređe posebna zgrada) u kojoj se kuva, priprema jelo, hrana. **b.** organizovana ishrana uz neku ustanovu, fabriku i sl. za njene članove; menza: đачka~, školska~, **2.** način, veština kuvanja, pripremanja jela; samo jelo, hrana: francuska~, **3.** fig. mesto, sredina, centar gde se smišljaju, odakle se šire lažne vesti, klevete, propaganda, spletke i sl.

Pronađi pod kojim se brojem u rečniku nalazi značenje reči **kuhinja** u sledećoj rečenici:

Ima puno restorana u kojima se sprema dobra srpska kuhinja.

To značenje se u rečniku nalazi pod brojem:

- a) 1.a.
- b) 1.b.
- v) 2.
- g) 3.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

v) 2

U podoblasti NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK učenik/učenica:

SJ.1.3.17. razlikuje pojmove književnog i narodnog jezika; zna osnovne podatke o razvoju književnog jezika kod Srba (od početaka do danas)

Zadatak

Napiši naziv književnog jezika kojim je napisano *Miroslavljevo jevanđelje*.

Rešenje

srpskoslovenski jezik

SJ. 1.3.18. zna osnovne podatke o poreklu i dijalekatskoj razuđenosti srpskog jezika

Zadatak

Zaokruži slova ispred tačnih tvrdnji.

- a) Srpski jezik je istočnoslovenski jezik.
- b) Slovenski jezici pripadaju indoevropskoj porodici jezika.
- v) Slovački i slovenački su slovenski jezici.
- g) Ekavski i (i)jekavski su različiti izgovori jednog jezika.
- d) Dijalekat je isto što i književni jezik.
- đ) Kosovsko-resavski dijalekat je ušao u osnovicu književnog jezika.

Rešenje

- b) Slovenski jezici pripadaju indoevropskoj porodici jezika.
- v) Slovački i slovenački su slovenski jezici.
- g) Ekavski i (i)jekavski su različiti izgovori jednog jezika.

SJ. 1.3.19. zna osnovne podatke o jezicima nacionalnih manjina

Zadatak

U Srbiji ima više jezika nacionalnih manjina. U ovom nizu navedeni su neki od njih. Podvuci ih.

engleski, rusinski, ruski, mađarski, srpski, francuski, romski

Rešenje

rusinski, mađarski, romski

SJ.1.3.20. ima pozitivan stav prema dijalektima (svom i tuđem)*

SJ. 1.3.21. razume važnost književnog jezika za život zajednice i za lični razvoj *

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti *KNJIŽEVNOST* učenik/učenica

SJ.1.4.1. povezuje naslove pročitanih književnih dela (predviđenih programima od V do VIII razreda) sa imenima autora tih dela

Zadatak

Poveži linijama naslove pesama sa imenima njihovih autora. Jedan naslov je suvišan.

<i>Svetli grobovi</i>	Milan Rakić
<i>Simonida</i>	Vasko Popa
<i>Otadžbina</i>	Jovan Jovanović Zmaj
<i>Nebo</i>	Đura Jakšić
<i>Očiju tvojih da nije</i>	

Rešenje

Svetli grobovi, Jovan Jovanović Zmaj; *Simonida*, Milan Rakić; *Otadžbina*, Đura Jakšić; *Očiju tvojih da nije*, Vasko Popa

SJ.1.4.2. razlikuje tipove književnog stvaralaštva (usmena i autorska književnost)

Zadatak	
<p>Ispred odlika koje su karakteristične za usmeno stvaralaštvo upiši znak +. Ako se odlika ne odnosi na usmeno stvaralaštvo, upiši znak -.</p>	
	+ ili -
Dela stvaraju obdareni nepoznati pojedinci.	
Dela nisu podložna promeni, prenose se uvek u istom obliku.	
U delima se koriste etalni epiteti, ustaljeni počeci i završeci.	
Rešenje	
	+ ili -
Dela stvaraju obdareni nepoznati pojedinci.	+
Dela nisu podložna promeni, prenose se uvek u istom obliku.	-
U delima se koriste etalni epiteti, ustaljeni počeci i završeci.	+

SJ. 1.4.3. razlikuje osnovne književne rodove: liriku, epiku i dramu

Zadatak
<p>Odredi kom književnom rodu pripada delo iz kog je preuzet sledeći odlomak:</p> <p>"Na prostranoj površini Velikog pijaca počeli su jednog dana da slažu neke grede i letve i da gomilaju sanduke. Idući iz škole, mi smo se zaustavljali i posmatrali zaposlene ljude, strance i domaće, kako predano, očigledno s nekim planom, posluju oko tih stvari, i kako u tom radu svaka od njih dobija svoje mesto, svoj novi izgled i time objašnjenje i opravdanje. Sve zajedno: podiže se cirkus."</p> <p>Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.</p> <p>Odlomak pripada:</p> <p>a) lirskom književnom rodu;</p> <p>b) epskom književnom rodu;</p>

v) dramskom književnom rodu.
Rešenje
b) epskom književnom rodu

SJ.1.4.4. prepoznaje vrste stiha (rimovani i nerimovani; osmerac i deseterac)

Zadatak
Podvuci stihove u osmercu Savu, Mlavu i Moravu Prelazeći ja, Tebe sam se zaželeo I lakoga sna.
Rešenje
<u>Savu, Mlavu i Moravu</u> <u>Prelazeći ja,</u> <u>Tebe sam se zaželeo</u> I lakoga sna.

SJ.1.4.5. prepoznaje različite oblike kazivanja u književnoumetničkom tekstu: naracija, deskripcija, dijalog i monolog

Zadatak				
Među ponuđenim oblicima kazivanja zaokruži onaj koji odgovara navedenom odlomku iz pripovetke <i>Kanjoš Macedonović</i> Stefana Mitrova Ljubiše. - Mi se nadali da će nam doći bolji i viši junak nego si ti. Najedi se Kanjoš da pukne: - Moja gospodo! Bolji i viši pođoše boljjijema i višijema, a ja jedva vas dopadoh.				
<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>naracija</td> <td>deskripcija</td> <td>dijalog</td> <td>monolog</td> </tr> </table>	naracija	deskripcija	dijalog	monolog
naracija	deskripcija	dijalog	monolog	
Prispije Kanjoš u Mletke na Cvijeti, u najljepše doba godine. Gdje će, gdje neće, te on kod one trojice gdje je pio kafu.				
<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>naracija</td> <td>deskripcija</td> <td>dijalog</td> <td>monolog</td> </tr> </table>	naracija	deskripcija	dijalog	monolog
naracija	deskripcija	dijalog	monolog	
Svod joj je pozlatom izvezen, stupovi mramorni zlatnom žicom optočeni, stoli od kadife s bisernim uresom, a duždevo prestolje od slonove kosti okićeno lovorjem.				
<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>naracija</td> <td>deskripcija</td> <td>dijalog</td> <td>monolog</td> </tr> </table>	naracija	deskripcija	dijalog	monolog
naracija	deskripcija	dijalog	monolog	
Rešenje				

dijalog; naracija; deskripcija

SJ. 1.4.6. prepoznaje postojanje stilskih figura u književnoumetničkom tekstu (epitet, poređenje, onomatopeja)

Zadatak

Prepiši iz stihova pesme Veče Vojislava Ilića bar dve onomatopejske reči

Sve grli mir i san. Pokašto zaurla samo
Susedov stari pas, il' pozno došavši s rada.
Ispreže ratar plug i stoku umornu poji,
I đeram škripi sve i voda žuboreć' pada.

Rešenje

zaurla, škripi, žuboreć (priznaju se dva ili tri odgovora)

SJ.1.4.7. uočava bitne elemente književnoumetničkog teksta: motiv, temu, fabulu, vreme i mesto radnje, lik...

Zadatak

Pročitaj pesmu Jovana Jovanovića Zmaja iz zbirke Đulici i razmisli o motivu **cveta** u stihovima

XIX

Molio sam oči,
Da suze ne liju,
I molio sam prsi,
Da tako ne biju.

I preklinj'o sam ljubav,
Ta da me ne kuša;
Al' ljubav, oči, srce,
Niko me ne sluša.

A jedan cvetić što ga
Najlepši rodi maj,
Čuo je šta sam krio -
Najtaninij' uzdisaj.

Miris se toga cveta
S uzdahom zamrsi,
I cvetak porumene,
Pade mi na prsi.

Pa sad mi cvetak draži
Od samih očiju,
Pa sad mi cvetak bliži
Od samih prsiju;
Pa sad me ljubav goni
Da ištem oproštaj -
Gle, šta učini sa mnom
Maleni cvetak taj.

Na koga misli lirski subjekt kada govori o **cvetu**, **cvetiću** i **cvetku**?

Rešenje

na dragu (na ženu, na voljeno biće)

SJ.1.4.8. ima izgrađenu potrebu za čitanjem književnoumetničkih tekstova i poštuje nacionalno, književno i umetničko nasleđe*

SJ.1.4.9. sposoban je za estetski doživljaj umetničkih dela*

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica zna i ume na srednjem nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG učenik/učenica:

SJ.2.1.1. čita tekst koristeći različite strategije čitanja: "letimično čitanje" (radi brzog nalaženja određenih informacija); čitanje "s olovkom u ruci" (radi učenja, radi izvršavanja različitih zadataka, radi rešavanja problema); čitanje radi uživanja*

SJ.2.1.2. poznaje vrste neumetničkih tekstova (izlaganje, tehnički opis, tehničko pripovedanje, rasprava, reklama)

Zadatak

Zaokruži slovo ispred neumetničkog teksta koji je primer za tehničko pripovedanje.

a) Novi broj *Dositeja* donosi vam rasonodu sa, čak, 20 kviz-pitanja! Časopis *Dositej* možete naručiti odmah preko školske biblioteke i platiti godišnju pretplatu u samo dve rate. Svake godine čeka vas četiri primerka ovog lista. Prijavite se, što pre, jer znajte: *Dositej* nagrađuje!
b) Uputstvo za igrače kviza: Broj učesnika kviza nije ograničen. Pred vama je 20 pitanja. Imate vremena 30 minuta za rešavanje zadataka. Uz svako pitanje nalaze se tri ponuđena odgovora. Vaš će zadatak biti da svako pitanje pažljivo pročitate i zaokružite slovo ispred tačnog odgovora. Nakon isteka predviđenog vremena, proverite vaše odgovore prema rešenju na strani

24. Pobjednik je onaj učesnik koji bude imao najviše tačnih odgovora.

v) Časopis *Dositej* iz Gornjeg Milanovca namenjen je negovanju neprolaznih nacionalnih vrednosti. On je upisan u registar sredstava javnog informisanja pod rednim brojem 2.570. Časopis je oslobođen plaćanja poreza na promet po članu 32. stav 1. tačka 12. Zakona o akcizama i porezu na promet.

g) Nije bilo lako da se utvrdi kada se tačno rodio Dositej Obradović pošto se nije moglo doći do tačnih podataka. Kao godine rođenja uzimaju se 1739. i 1740. Zna se da je na krštenju dobio ime Dimitrije i da su njegovi roditelji otac Đurađ i majka Kruna.

Rešenje

b)

SJ.2.1.3. prepoznaje i izdvaja jezička sredstva karakteristična za različite funkcionalne stilove

Zadatak

Pročitaj tekst i razmisli o odlikama stila kojima je tekst napisan.

Vojislav Ilić je naš prvi pesnik moderne, parnasovac¹, koji je u poslednjim godinama pevanja naslutio simbolizam. Svojom poezijom je uticao na srpske pesnike s kraja 19. veka i početka 20. veka.

Put kojim je Vojislav Ilić došao do svog pesničkog izraza bio je poseban. On se nije ugledao na nekog od tadašnjih francuskih pesnika - parnasovaca, jer su interesovanja za parnasovce, prvi prevodi i komentari njihove poezije kod nas nastupili kasnije. Učitelji Vojislava Ilića bili su ruski pesnici romantizma.

¹**Parnasovci - (naziv uzet prema brdu Parnas u Grčkoj, koje je po predanju bilo mesto boga Apolona i njegovih devet muza, zaštitnica umetnosti i nauke) predstavljaju grupu pesnika koji su saradivali u zajedničkim zbirkama pod naslovom *Savremeni Parnas*, od kojih je prva objavljena 1866. godine u Francuskoj.**

Dopuni sledeću rečenicu.

U tekstu je istaknuta fusnota. Korišćenje fusnote je najčešće odlika _____ stila.

Rešenje

naučnog stila

SJ.2.1.5. pronalazi, izdvaja i upoređuje informacije iz dva kraća teksta ili više njih (prema datim kriterijumima)

Zadatak

Pročitaj navedene tekstove i odredi šta je zajedničko u njima.

Tekst 1

Medved je medved zato što je "medojed", što jede med. Zna se da medved nije samo medojed;

kad nema meda, on je "svejed": biljojed i mesojed. Pa ipak, medved je u svim slovenskim jezicima nazvan po medu, jer od sve hrane najviše voli - med. A u staroj postojbini Slovena, tamo u šumama iza Karpata, tamo je bilo mnogo meda. Nije samo medved - medved. I čoveka ponekad nazovu medvedom - ako je krupan, ili ako je grub, nespretn, trapav, truntav i nezgrapn.

Tekst 2

Medved ijek. **medvjed** (dijal. ijek. međed) m 1. zool. u mn.: porodica sisara Ursidae, krupne zveri zdepastog, nezgrapnog tela, gustog kudravog krzna, sitnih očiju, malih ušiju, kratkog repa i snažnih kandži na prstima, čije različite vrste žive najviše u šumama Evrope, Azije i Amerike (u našim krajevima mrki medved Ursus Arctos). 2. fig. prezr. nezgrapn, trapav, odn. neotesan, ograničen, glup čovek.

Iz **oba teksta** može se saznati:

- a) kako je medved u slovenskim jezicima dobio ime;
- b) na kojim kontinentima medvedi danas žive;
- v) kakvog čoveka nazivamo medvedom;
- g) koja je omiljena hrana medveda.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

v) kakvog čoveka nazivamo medvedom

SJ.2.1.7. prepoznaje stav autora neumetničkog teksta i razlikuje ga od drugačijih stavova iznetih u tekstu

Zadatak

Pročitaj pažljivo sledeći tekst i odredi kakav je stav autora teksta prema nasilnom ponašanju mladih.

NASILJE U ŠKOLAMA

Nedavno je u 115 škola sprovedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da u nasilnoj komunikaciji ne učestvuje 71% učenika. Drugim rečima, 71% učenika nisu ni žrtve, ni nasilnici. Znači, nešto više od četvrtine ispitanih učenika, tačnije 29%, pojavljuje se u "krugu nasilja" bilo kao žrtve bilo kao nasilnici. U ulozi žrtve je 21% od ukupnog broja ispitanih. Neke žrtve su istovremeno i nasilnici. U ispitivanoj grupi ima 4% takvih učenika.

Najčešći oblici nasilnog ponašanja učenika su vređanje i ismevanje. Ovakva ponašanja učenika nastavnici uglavnom tolerišu kao oblik normalne vršnjačke komunikacije na školskom uzrastu. Neki stručnjaci, međutim, smatraju da je to problem i da bi trebalo uticati na takav stav nastavnika.

Autor ovog teksta izražava sledeći stav prema nasilnom ponašanju mladih:

- a) nezainteresovan je;
- b) uzdržan je;
- v) zabrinut je;
- g) besan je.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

b) uzdržan je

2. PISANO IZRAŽAVANJE

U oblasti PISANO IZRAŽAVANJE učenik/učenica:

SJ.2.2.1. sastavlja ekspozitorni, narativni i deskriptivni tekst, koji je celovit i koherentan

Zadatak

Svako od nas ima svoje omiljeno mesto. To je mesto na kome se oseća dobro i sigurno, na kome je srećan i zadovoljan. Ono može da bude blizu ili daleko, može da bude stvarno ili izmišljeno. Tvoj je zadatak da nam opišeš *svoje* omiljeno mesto tako da nam se učini da smo i mi bili tamo.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, sa koliko i kakvih detalja ćeš nam predstaviti svoje omiljeno mesto, kako ćeš nam najbolje objasniti zašto ti je toliko drago. Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaš, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko su dobro izabrani detalji kojima nam dočaravaš svoje omiljeno mesto;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko.
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je rad jasan, celovit i koherentan, koliko je odgovoreno na temu, koliko su dobro izabrani detalji i koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Škole su mesta u kojima se u svakom trenutku nešto događa: i na času, i na odmorima, i pre početka nastave, i kad se ona okonča. Seti se jednog događaja iz svoje škole i ispričaj ga i nama.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš o čemu ćeš pisati, koji ćeš nam događaj ispričati. Šta se sve desilo, gde i kada, ko je učestvovao? Koja je bila tvoja uloga u tome što se desilo, kako si se osećala/osećao? Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaj, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko uverljivo su predstavljeni događaj i kontekst u kom se on odvija;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko,
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, celovit i koherentan; koliko je odgovoreno na temu, koliko uverljivo su predstavljeni događaj i kontekst u kom se on odvija; koliko se poštuju pravopisna pravila.

Zadatak

Svi kažu da je prijateljstvo važno, ali različiti ljudi na različite načine objašnjavaju šta za njih znači izraz "pravo prijateljstvo". Iznesi nam svoje mišljenje o prijateljstvu. Objasni nam šta je za tebe prijateljstvo, šta odlikuje pravog prijatelja i po čemu se pravo prijateljstvo razlikuje od onog koje to nije.

Za ovaj zadatak imaš ukupno 90 minuta. Za to vreme treba da odlučiš kako ćeš nam najbolje objasniti pojam prijateljstva, tako da mi, kao i svako drugi ko čita tvoj rad, shvatimo šta za tebe to znači,

Zatim treba da napišeš rad, ponovo ga pročitaj, proveriš ima li grešaka i ispraviš sve greške koje uočiš (ako treba, prepisi svoj rad). Ne zaboravi da svom radu daš i naslov.

Tvoj rad će se ocenjivati na osnovu toga:

- koliko je tekst jasan, celovit i koherentan;
- koliko jasno si izneo i obrazložio svoj stav o prijateljstvu;
- koliko poštuješ pravopisna pravila.

Molimo te da pišeš čitko,
Srećan rad!

Rešenje

Ocenjuje se koliko je tekst jasan, celovit i koherentan, koliko jasno je iznet i obrazložen stav o prijateljstvu i koliko se poštuju pravopisna pravila.

Rešenje

Navode se najvažnije ideje (o broju imena, o tome kako su žene i muškarci dobijali imena).
Rezime se piše u tri do pet rečenica.

SJ.2.2.4. zna osnovne osobine govornog i pisanog jezika

Zadatak

Ako je navedena osobina tipična za govorni jezik, na liniji pored nje napiši "govorni", a ako je tipična za pisani jezik, napiši "pisani":

- a) Ostvaruje se u dijalogu. _____
- b) Rečenice su duže i složenije. _____
- v) Dopunjuje se gestovima i mimikom. _____
- g) Rečenice su nedovršene i nepotpune. _____
- d) Formalan (zvaničan) je. _____

Rešenje

- a) govorni
- b) pisani
- v) govorni
- g) govorni
- d) pisani

SJ.2.2.5. zna pravopisnu normu i primenjuje je u većini slučajeva

Zadatak

Prepiši ispravno sledeće rečenice vodeći računa o pravopisnim pravilima:

1. jovan petrović nastavnik u penziji pozvan je na premijeru predstave mali princ
2. premijera se ne održava u pozorištu već u sali oš žarko zrenjanin u novom sadu

Rešenje

Jovan Petrović, nastavnik u penziji, pozvan je na premijeru predstave "Mali princ".
Premijera se ne održava u pozorištu, već u sali OŠ "Žarko Zrenjanin" (,) u Novom Sadu.

Zadatak

Zaokruži slovo ispred pravilno napisane skraćenice:

- a) br. (broj);
- b) itd (i tako dalje);
- v) npr. (na primer);
- g) dr. (doktor);
- d) str (strana, stranica).

Rešenje

a) br. (broj)

v) npr. (na primer)

Zadatak

U svaku od rečenica upiši zapetu tamo gde je to potrebno:

- a) Putujući po zemlji sveti Sava svrati u jednu kuću da prenoći.
- b) Kada dođe vreme večere svi ukućani okupiše se oko trpeze.

Rešenje

Putujući po zemlji, sveti Sava svrati u jednu kuću da prenoći.
Kad dođe vreme večere, svi ukućani okupiše se oko trpeze.

3. GRAMATIKA, LEKSIKA, NARODNI I KNJIŽEVNI JEZIK

U podoblasti GRAMATIKA učenik/učenica:

SJ.2.3.1. određuje mesto akcenta u reči; zna osnovna pravila akcenatske norme

Zadatak

Podvuci naglašene samoglasnike u datim parovima reči:

KORAK - KORAČATI	PISATI - PREPISIVATI
PRIZNATI - PRIZNANJE	DODATI - DODAVATI
LOVAC - ULOVLJEN	OSMEH - SMEŠITI SE

Rešenje

KORAK - KORAČATI, PISATI - PREPISIVATI,
PRIZNATI - PRIZNANJE, DODATI - DODAVATI,
LOVAC - ULOVLJEN, OSMEH - SMEŠITI SE

Zadatak

Zaokruži slova ispred pravila akcentovanja reči u srpskom književnom jeziku:

- a) akcenti obično stoje na prvom slogu u reči;
- b) akcenti ne mogu stajati na poslednjem slogu u reči;
- v) na jednosložnim rečima mogu stajati samo silazni akcenti;
- g) na dvosložnim rečima mogu stajati samo uzlazni akcenti;
- d) nenaglašene dužine se javljaju samo iza naglašenih slogova;
- đ) nenaglašene dužine stoje samo na poslednjem slogu u reči.

Rešenje

- b) akcenti ne mogu stajati na poslednjem slogu u reči
- v) na jednosložnim rečima mogu stajati samo silazni akcenti
- d) nenaglašene dužine se javljaju samo iza naglašenih slogova

SJ.2.3.2. prepoznaje glasovne promene

Zadatak

Poveži navedene reči u levoj koloni sa odgovarajućom glasovnom promenom u desnoj koloni. U levoj koloni jedna reč je suvišna.

1. svadba	a) palatalizacija
2. vožnja	b) prelazak L u 0
3. ruski	v) jednačenje suglasnika po zvučnosti
4. seoba	g) jednačenje suglasnika po mestu tvorbe
5. kružić	

Rešenje

1 v), 2 g), 4 b), 5 a)

SJ.2.3.3. poznaje vrste reči; prepoznaje podvrste reči; ume da odredi oblik promenljive reči

Zadatak

U svakom navedenom nizu glagolskih oblika precrtaj onaj koji tom nizu ne pripada.

- a) čujućí, kujućí, videćí, pomoćí
- b) rekosmo. dođosmo, govorasmo, prođosmo
- v) plivamo, kažimo, čuvajmo, vežimo

Rešenje

pomoćí, govorasmo, plivamo

Zadatak

Pročitaj sledeću rečenicu i upiši u tabelu **padež** u kome su podvučene imenice. Jedno polje je već popunjeno.

Ali uporedo sa danom koji je jačao dole nad gradom i ovde oko mene, raslo je i to moje sećanje na događaj iz detinjstva.

Imenica u rečenici	Padež
<u>danom</u>	
<u>sećanje</u>	nominativ
<u>detinjstva</u>	

Rešenje

danom (instrumental); detinjstva (genitiv)

Zadatak

Pročitaj sledeći tekst i podvuci u njemu priloge za način.

Igra *žmurke s loptom*, kao i sve druge, ima svoja pravila. Jedno od njih je sledeće; sa obeležene tačke na ivici terena lopta se baca pravolinijski najbližem igraču u slobodnom prostoru, on je odmah nekome dodaje, a zatim brzo trči na suprotnu stranu.

Rešenje

pravolinijski brzo

SJ.2.3.4. poznaje osnovne načine građenja reči (izvođenje, slaganje, kombinovana tvorba, pretvaranje)

Zadatak

Pored reči u levoj koloni upiši **slovo** koje stoji ispred načina građenja te reči. Vodi računa o tome da se neke od datih reči grade na isti način.

1. prošetati se	☐	a) izvođenje
2. zatišje	☐	b) slaganje
3. prohladan	☐	v) kombinovana tvorba
4. ljudski	☐	g) tvorba pretvaranjem
5. otvoren	☐	
6. gledalac	☐	

Rešenje

1. b), 2. v), 3. b), 4. a), 5. g), 6. a)

SJ.2.3.5. prepoznaje podvrste sintaksičkih jedinica (vrste sintagmi, nezavisnih i zavisnih predikatskih rečenica)

Zadatak
Zaokruži slovo ispred vrste zavisne rečenice kojoj pripada podvučena rečenica: Zastao sam <u>da potražim slobodno mesto</u> . a) izrična rečenica; b) namerna rečenica; v) uslovna rečenica; g) posledična rečenica.
Rešenje
b) namerna rečenica

Zadatak
U sledećem tekstu podvuci zavisne rečenice: Bio u staro vreme neki siromašan dečak, bez oca i majke. Ostavljen sam sebi, pođe u svet da traži rada. Iako je obišao preko deset sela, nije nigde mogao naći posla. Tek se u desetom zaseoku prohte nekom bogatašu, koji je imao posebna čobanina i za goveda i za ovce i za svinje, da najmi čobanina i svojim pčelama. Dečak pristane ne misleći mnogo, jer je već bio malaksao od gladi i lutanja.
Rešenje
Bio u staro vreme neki siromašan dečak, bez oca i majke. Ostavljen sam sebi, pođe u svet <u>da traži rada</u> . <u>Iako je obišao preko deset sela</u> , nije nigde mogao naći posla. Tek se u desetom zaseoku prohte nekom bogatašu, <u>koji je imao posebna čobanina i za goveda i za ovce i za svinje, da najmi čobanina i svojim pčelama</u> . Dečak pristane ne misleći mnogo, <u>jer je već bio malaksao od gladi i lutanja</u> .

SJ.2.3.6. određuje rečnične i sintagmatske članove u složenijim primerima

Zadatak
U tekstu su istaknute neke sintagme. Podvuci njihove glavne reči. Nijedna postojeća teorija ne može da objasni sve osobine loptastih munja . Međutim, jedno je sasvim sigurno: loptasta munja je opasna. Loptastu munju je vrlo teško dobiti u eksperimentima. Jedan naučnik iz SAD izjavio je da je, upotrebljavajući opremu kakvu je opisao Tesla, uspeo da izazove vatrene lopte prečnika dva

centimetra.

Rešenje

nijedna postojeća teorija, sve osobine loptastih munja, vrlo teško, jedan naučnik iz SAD, vatrene lopte prečnika dva centimetra

Zadatak

U sledećem primeru date su tri nezavisne predikatske rečenice. Podvuci njihove subjekte, koji su iskazani sintagmom.

Vrata su krčme išarana imenima, pod krovom visi stari venac đurđevskog cveća, a okna na prozorima izlepljena su požutelim, starim novinama.

Rešenje

Vrata su krčme išarana imenima, pod krovom visi stari venac đurđevskog cveća, a okna na prozorima izlepljena su požutelim, starim novinama.

SJ.2.3.7. prepoznaje glavna značenja padeža u sintagmi i rečenici

Zadatak

Poveži svaki primer sa značenjem podvučenog **genitiva** u njemu. Jedno značenje je višak.

Primer:	Značenje:
1. stabla <u>šljive</u>	a) deono
2. pregršt <u>šljiva</u>	b) prisvojno
3. boja <u>šljive</u>	v) mesno
	g) opisno

Rešenje

1. b)
2. a)
3. g)

SJ.2.3.8. prepoznaje glavna značenja i funkcije glagolskih oblika

Zadatak

1. U tekstu su podvučeni oblici prezenta. Razmisli o značenju tih oblika.

Bio jedan car, pa imao tri sina i pred dvorom zlatnu jabuku, koja bi za jednu noć i ucvetala i uzrela, i neko je obrao. Jednom se stane car razgovarati sa svojim sinovima:

- Kud to nestaje rod s naše jabuke?!

Na to će reći najstariji sin:
- Noćas ja čuvam jabuku, da vidim ko je to bere.
I kad se smrkne, on ode pod jabuku i legne pod nju.

Poveži oblike prezenta sa odgovarajućim značenjem:

se stane nestaje čuvam bere legne	kvalifikativni prezent pripovedački prezent prezent za budućnost
--	--

2. U prvoj rečenici u tekstu upotrebljen je i potencijal:

Bio jedan car, pa imao tri sina i pred dvorom zlatnu jabuku, koja bi za jednu noć i ucvetala i uzrela, i neko je obrao.

On služi da označi:

- a) prošlu radnju koja se jednom odigrala;
- b) prošlu radnju koja se ponavljala;
- v) pretpostavljenu radnju;
- g) buduću radnju.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

3. U tekstu je upotrebljen i futur:

Na to će reći najstariji sin.

On označava radnju koja je buduća u odnosu na:

- a) sadašnji trenutak;
- b) prošli trenutak;
- v) buduću trenutak;
- g) bilo koji trenutak.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

1.

se stane - pripovedački

nestaje - kvalifikativni

čuvam - (prezent) za budućnost

bere - kvalifikativni

legne - pripovedački

2. b) da označi prošlu radnju koja se ponavljala

3. b) prošli trenutak

U podoblasti *LESIKA* učenik/učenica:

SJ.2.3.9. poznaje metonimiju kao leksički mehanizam

Zadatak

Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj reč **koleno** ostvaruje značenje putem metonimije:

- a) Milan je pao i povredio koleno.
- b) Moja suknja dopire tačno do kolena.
- v) Mama je Milanu zakrpila kolena na farmerkama.
- g) Koleno me je zbolelo od klečanja na pesku.

Rešenje

- v) Mama je Milanu zakrpila kolena na farmerkama

SJ.2.3.10. zna značenja reči i frazeologizama koji se javljaju u školskim tekstovima (u udžbenicima, tekstovima iz lektire i sl.), kao i u literarnim i medijskim tekstovima namenjenim mladima, i pravilno ih upotrebljava

Zadatak

Kad se za nekog kaže da "voli da se kiti tuđim perjem", onda to znači da on:

- a) voli da pozajmljuje odeću od drugih;
- b) smatra da su tuđe ideje bolje od njegovih;
- v) prikazuje tuđe zasluge kao svoje;
- g) često nosi odeću poznatih kreatora.

Rešenje

- v) prikazuje tuđe zasluge kao svoje

Zadatak

Pročitaj tekst.

Izgleda da su Vavilonci prvi naslutili pravi oblik Zemlje, ali se to saznanje kosilo sa njihovim verskim tradicionalnim shvatanjima, prema kojima je nebo imalo oblik zvona koje je pokrivalo Zemlju. Zato se i nisu usudili da obelodane ono što im je izgledalo očigledno, već prepustiše slobodoumnijim Grcima da to učine.

1. Podvuci u tekstu reč koja znači "biti u neskladu".
2. Reč "obelodaniti" znači:

- a) objasniti;
- b) objaviti;
- v) osuditi;
- g) obeležiti.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Rešenje

1. kosilo (se)

2. b) objaviti

SJ.2.3.11. određuje značenja nepoznatih reči i izraza na osnovu njihovog sastava i/ili konteksta u kome su upotrebljeni (složeniji primeri)

Zadatak

Pažljivo pročitaj sledeću rečenicu i odredi značenje reči **vetar razvigorac**.

Krajem februara i početkom marta, neuobičajeno za to doba godine, na Ozrenu je naglo otoplilo, dunuo je vetar razvigorac i drveće je prolitalo.

Vetar razvigorac je:

- a) hladan prolećni vetar;
- b) topao jesenji vetar;
- v) topao prolećni vetar;
- g) hladan zimski vetar.

Rešenje

v) topao prolećni vetar

4. KNJIŽEVNOST

U oblasti KNJIŽEVNOST učenik/učenica:

SJ.2.4.1. povezuje delo iz obavezne lektire sa vremenom u kojem je nastalo i sa vremenom koje se uzima za okvir pripovedanja.

Zadatak

Poveži naslove svih navedenih književnih dela sa istorijskim događajima na koje se ta dela odnose.

Dela:	Istorijski događaji:
<i>Memoari</i> Prote Mateje Nenadovića	Kosovski boj
<i>Smrt majke Jugovića</i> (narodna pesma)	
<i>Car Lazar i carica Milica</i> (narodna pesma)	Prvi srpski ustanak
<i>Deobe</i> Dobrice Ćosića	
<i>Početak bune protiv dahija</i> (narodna pesma)	Drugi svetski rat
<i>Dnevnik Ane Frank</i>	

Rešenje

Smrt majke Jugovića (narodna pesma), *Car Lazar i carica Milica* (narodna pesma) - Kosovski boj
Memoari Prote Mateje Nenadovića, *Početak bune protiv dahija* (narodna pesma) - Prvi srpski ustanak
Deobe Dobrice Ćosića, *Dnevnik Ane Frank* - Drugi svetski rat

SJ.2.4.2. povezuje naslov dela iz obavezne lektire i rod, vrstu i lik iz dela: prepoznaje rod i vrstu književnoumetničkog dela na osnovu odlomaka, likova, karakterističnih situacija

Zadatak		
Popuni tabelu.		
Naslov dela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Pohod na Mjesec</i> , Branko Ćopić		
<i>Pokondirena tikva</i> , Jovan Sterija Popović		
<i>Simonida</i> , Milan Rakić		
Rešenje		
Naslov dela i ime pisca	Književni rod	Književna vrsta
<i>Pohod na Mjesec</i> , Branko Ćopić	epika	pripovetka
<i>Pokondirena tikva</i> , Jovan Sterija Popović	drama	komedija
<i>Simonida</i> , Milan Rakić	lirika	rodoljubiva pesma

Zadatak
<p>Pročitaj dati odlomak i odredi književni rod i književnu vrstu kojoj pripada delo iz kojeg je uzet odlomak.</p> <p>Car se opjani i zaspi, a carica spravi karocu i ponese cara u kamenu pećinu. Kad se car u pećini probudi i vidi đe je, poviče:</p> <p>- Ko me ovđe donese?</p> <p>A carica mu odgovori:</p> <p>- Ja sam te donijela.</p> <p>Car je upita:</p> <p>- Zašto si ti to od mene učinila? Da li ti nijesam rekao da više nijesi moja žena?</p> <p>Onda mu ona, izvadivši onu kartu, reče:</p> <p>- Istina je, čestiti care, da si mi to kazao, ali pogledaj što si na ovoj karti potpisao: što mi bude najmilije u tvojemu domu da ponesem sobom kad od tebe pođem.</p> <p>Car, videći to, poljubi je i povrate se opet u carski dvor.</p> <p>Književni rod: _____</p> <p>Književna vrsta: _____</p>
Rešenje
<p>Književni rod: <u>epika</u></p> <p>Književna vrsta: <u>(narodna) pripovetka</u></p>

SJ.2.4.3. razlikuje lirsko-epske vrste (baladu, poemu)

Zadatak

Pročitaj odlomak iz narodne balade *Predrag i Nenad*

Kad je Predrag reči razabrao,
od strâ ljuta strele ispustio,
pak pritrča ranjenu junaku,
skida njega s konja na travicu:
"Ta ti li si, moj brate Nenade!
Ja sam Predrag, tvoj bratac rođeni.
Možeš li mi rane preboleti,
da poderem tanane košulje,
da te vidam i da te zavijam?"
Ranjena Nenad njemu odgovara:
"Ta ti li si, moj brate rođeni!
Vala bogu kad sam te video,
te me živa moja želja minu!
Ne mogu ti rane preboleti,
već ti prosta moja krvca bila!"
To izusti, pa dušicu pusti.
Nad njim Predrag jade jadikuje:
"Jô Nenade, moje jarko sunce!
Rano ti mi ti beše izišlo,
pa mi tako rano ti zasede!
Moj bosiljče iz zelene bašče!
Rano ti mi beše procvatio.
pa mi tako rano ti uvenu!"
Pa potrže nože od pojasa,
te udara sebe u srdašce, -
mrtav pade pokraj braca svoga.

Navedi jednu odliku po kojoj prepoznaješ da je ova pesma balada.

Rešenje

Učenik navodi jednu od sledećih odlika: tragičan kraj u pesmi; sadrži lirske, epske i dramske elemente; tematika iz porodičnog života; nagli, neočekivani preokret.

SJ.2.4.4. razlikuje književnonaučne vrste: biografiju, autobiografiju, dnevnik i putopis i naučno-popularne tekstove

Zadatak

Pažljivo pročitaj sledeći odlomak. Odredi kojoj književnonaučnoj vrsti pripada delo iz kojeg je uzet odlomak.

Za kraj, reći ću nešto o Gali. Te žene sam se oduvek klonio, nemam razloga da to krijem. Prvi put sam je sreo u Kadakerasu, 1929. godine, na međunarodnoj izložbi koja je održana u Barseloni. Došla je sa Polom Elijarom, sa kojim je tada bila u braku.

Stanovao sam kod Dalija, kilometar daleko od Kadakerasa, mesta u kome su oni odseli. Dali mi je uzbuđeno saopštio: "Stigla je jedna božanstvena žena!"

Ovo je odlomak iz:

- a) putopisa;
- b) dnevnika;
- v) biografije;
- g) autobiografije.

Zaokruži tačan odgovor.

Rešenje

g) autobiografije

SJ.2.4.5. prepoznaje i razlikuje određene (tražene) stilske figure u književnoumetničkom tekstu (personifikacija, hiperbola, gradacija, metafora, kontrast)

Zadatak

U rečenicama su podvučene stilske figure. Poveži naziv stilske figure sa slovom ispred rečenice u kojoj se ta stilska figura nalazi. Jedan naziv stilske figure je suvišan.

1. kontrast	a) Zamirisaše trave pod plaštom noći .
2. hiperbola	b) Uputio se u grad praznih bisaga i puna srca.
3. gradacija	v) Zbog mirne naravi i dobronamernosti
4. metafora	svi su joj se divili .
5. personifikacija	g) Kržljava jabuka je kunjala kraj rascvetane kruške.

Rešenje

1. b); 4. a); 5. g)

SJ.2.4.6. određuje motive, ideje, kompoziciju, formu, karakteristike lika

Zadatak

Pred tobom su ispremetani odlomci iz romana Ane Ćokić Pongrašić *Šempi ti smopi da limvo te*. Pažljivo pročitaj sve odlomke i u kružić pored svakog upiši brojeve od 1 do 5, tako da redosled brojeva odgovara toku priče. Jedan broj je upisan.

Stajao je u gomili i žmurio. Nije mogao da gleda vratolomije koje je njegov ujak izvodio. Tek bi posle svakog aplauza zaškiljio na jedno oko i uverio se da mu je ujak još živ i u jednom komadu.

- Bravo, majstore!!! - čuli su se uzvici sa svih strana.

Dok je tako žmirkao gledajući ujaka kako leti vazduhom, i dok je slušao zadivljene uzdahe gomile. Luki se najednom učinilo kao da se nikada ništa ružno u njegovoj porodici nije

dogodilo. Osećao je samo sreću i ponos.

Luka je užurbano koračao stazom koja je vodila oko jezera. U susret su mu dolazili biciklisti, oznojeni džogeri, roleri s plastičnim bočicama vode u rukama pred kojima je morao da se sklanja u stranu da ga ne bi srušili.

Iako je već obišao pola staze, nigde nije video ujaka.

- *Trebalo je do sada bar jednom da prođe pored mene, ako trenira* - pomislio je približavajući se mestu oko kojeg se sakupila gomila ljudi.

Na Adi su pored ograde restorana tri rolera izvodila vratolomije. Dve devojke su sedele na obližnjoj klupi i zadivljeno ih gledale.

U svojim metalik srebrnim invalidskim kolicima (a zapravo običnim sivim) Lukin je ujak zastao i posmatrao ih. Krug koji je upravo napravio oko jezera nije bio dovoljan da smiri uzbuđenje koje je osećao u grudima. Još mu se činilo da vidi osmeh svog šuraka i čuje njegove reči:

- Spremaj se, Zlatane. Putuješ na Olimpijadu!

Došlo mu je da se glasno nasmeje. Umesto toga, snažno je pogurao točkove i prišao ogradi restorana. Znao je da ga gledaju.

- *Sigurno opet roleri nešto izvode* - zaključio je nastavljajući potragu za ujakom, kada je začuo deo razgovora dvoje klinaca.

- Jesi li video? U invalidskim kolicima, čoveče!

Odmah je znao o kome je reč. Skrenuo je sa staze i potrčao pravo prema okupljenoj gomili.

Ponovo se začuo žamor, a onda veliki pljesak. Luka je već pretpostavljao na kakav će prizor naići.

To mu uopšte nije smetalo. Otkako je još tamo pre jedanaest godina nastradao i seo jednom zauvek u ova kolica, bio je naviknut na znatiželjne poglede.

Pokušao je da radi sve što i oni. Zaletao se. Preskakao postavljene kutije, cigle i torbe, vozikao se levo-desno po ivici ograde, okretao na točkovima dok se nebo oko njegove glave vrtelo sve brže i brže.

Negde u daljini čuo je žamor i pljesak.

Na trenutak mu se učinilo da ceo svet navija za njega.

Rešenje

5, 3, 1, 4, 2

SJ.2.4.7. razlikuje oblike kazivanja u književnoumetničkom tekstu pripovedanje, opisivanje, monolog/unutrašnji monolog, dijalog

Zadatak

Na liniji ispod svakog odlomka napiši **naziv** odgovarajućeg oblika kazivanja (monolog, dijalog, naracija, deskripcija).

- Ideš li rode?

- Idem, idem!

- Je li ti studeno?

- Da!

Oblik kazivanja je _____.

Jerotije (sam): ... Ja, plava riba, al' treba je upecati. Treba vešto nataći mamac, spustiti udicu u vodu, pa mirno... čutiš, ne dišeš... a tek plovak zaigra, a ti - hop!... Iskoči udica, a kad pogledaš: na udici - klasa!

Oblik kazivanja je _____.

Kroz prozor "gostinske sobe" videla se stara kruška koja se dizala svega nekoliko metara od kuće, a iza nje se širila bašta sa cvećem, na koju se nastavljao prostrani voćnjak, sličan nekom malom gaju.

Oblik kazivanja je _____.

Posle nekog vremena pojavi se neki mladi slikar. Izloži slike i očekivao sud javnog mnjenja. Slike nisu bile rđave. Ja sam ih kao stranac jedini i gledao, a od domaćih ne hte niko otići.

Oblik kazivanja je _____.

Rešenje

dijalog, monolog, opisivanje, pripovedanje

Zadatak

Koji oblik kazivanja prepoznaješ u navedenom odlomku iz narodne bajke *Zlatna jabuka i devet paunica*?

Bio jedan car, pa imao tri sina i pred dvorom zlatnu jabuku, koja za jednu noć i ucveta i uzre i neko je obere, a nikako se nije moglo doznati ko. Jednom stane se car razgovarati sa svojim sinovima:

- Kuda se to deva rod s naše jabuke?

Na to će reći stariji sin:

- Ja ću noćas čuvati jabuku, da vidim ko je bere.

Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

a) pripovedanje;

b) opisivanje;

v) monolog;

g) unutrašnji monolog.

Rešenje

a) pripovedanje

SJ.2.4.8. uočava razliku između prepričavanja i analize dela

Zadatak

Sledeće rečenice odnose se na roman *Seobe* Miloša Crnjanskog. Uz svaku navedenu rečenicu upiši prepričavanje ako se njome prepričava to delo, ili **analiziranje** ako se njome delo analizira.

a) Na zahtev markiza Askanija Gvadanji, Vuk Isakovič prikuplja i oprema jedan puk srpskih vojnika i vodi ih na daleku Rajnu, u rat Austrije protiv Francuza.

b) Pejzaž i priroda, dovedeni u vezu sa čovekom, srce su ove knjige. Sve to ukupno, razume se. treperi emocijom i traži lirski ton.

v) Kada je stigla zima, Podunavski puk, koji se viteški borio na Rajni, ostavljen je da zimuje u tuđini i da se snalazi kako zna i ume.

g) Kao i mnogi elementi u delu Miloša Crnjanskog, i njegov stil je opor za mnoge, ali bogat, sočan, efekatan i sasvim svoj.

Rešenje

a) prepričavanje

b) analiziranje

v) prepričavanje

g) analiziranje

SJ.2.4.9. ume da vodi dnevnik o pročitanim knjigama*

Sledeći iskazi opisuju šta učenik/učenica zna i ume na naprednom nivou.

1. VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG

U oblasti **VEŠTINA ČITANJA I RAZUMEVANJE PROČITANOG** učenik/učenica:

SJ.3.1.1. pronalazi, izdvaja i upoređuje informacije iz dva duža teksta složenije strukture ili više njih (prema datim kriterijumima)

Zadatak

Pročitaj pažljivo dva teksta različitih autora o nasilnom ponašanju mladih u školama. Odredi kako se ta dva autora odnose prema nasilnom ponašanju mladih u školama.

Autor A:

Nedavno je u 115 škola sprovedeno istraživanje o nasilju među učenicima. Ustanovljeno je da 71% učenika nije ni na koji način uvučeno u nasilnu komunikaciju sa vršnjacima, odnosno, nisu ni žrtve, ni nasilnici. To istovremeno znači da se nešto više od četvrtine učenika, tačnije 29%, pojavljuje u "krugu nasilja", neki kao žrtve a neki kao nasilnici. U ulozi žrtve nasilja suviše je veliki broj učenika, čak 21% svih ispitanih učenika.

Neke žrtve su istovremeno i nasilnici. U ispitivanoj grupi ima 4% takvih učenika. U toj grupi, najčešći oblici nasilnog ponašanja su vređanje i ismevanje. Dakle, ovi učenici napadaju rečima.

Autor B:

Najveći broj učenika izjavio je da su u toku svog školovanja, za vreme nastave ili posle nje, bili izloženi ismevanju, vređanju, pogrđnim nadimcima. Navode, takođe, i druge neprijatnosti: neumesno zadirkivanje, širenje laži o njima, odvracanje drugih učenika da se druže s njima. I nastavnici i ostali zaposleni u školi potvrđuju da su vređanje i udaranje svakodnevni oblik nasilnog ponašanja u školi. Samo registrovanje problema ne znači da imamo razloga da odahnemo. Naprotiv, ovi oblici nasilja lako se prikrivaju, olako shvataju, "lakše" podnose i "leče", iako mogu biti veoma teški i sa vrlo složenim posledicama,

Zaokruži slovo ispred tačne tvrdnje.

- a) Autori nisu zabrinuti zbog nasilja u školama.
- b) Autor A je zabrinutiji od autora B.
- v) Autor B je zabrinutiji od autora A.
- g) Autori su podjednako zabrinuti zbog nasilja u školama.

Rešenje

- v) Autor B je zabrinutiji od autora A.

SJ.3.1.2. izdvaja ključne reči i rezimira tekst

Zadatak

Pročitaj sledeći tekst i razmisli o ključnim rečima u njemu.

Proučavajući zagađivanje atmosfere naučnici su utvrdili da Australija izbacuje u atmosferu više štetnih gasova po stanovniku od bilo koje druge industrijski razvijene zemlje. Zbog povećanja broja stanovnika i krčenja šuma u poslednje tri decenije Australija je postala jedan od najvećih zagađivača atmosfere gasovima koji doprinose takozvanom "efektu staklene bašte". Tako je u Australiji 1990. godine izbačeno u atmosferu 36,4 tone ugljen-dioksida po stanovniku, dok je istovremeno u SAD ta količina iznosila 25,3 tone, u Kanadi 23,1 tonu, Nemačkoj 18 tona i Norveškoj 12,1 tonu.

Navedi **tri** ključne reči/sintagme iz ovog teksta:

1.	
2.	
3.	

Rešenje

Mogući odgovori:

1. atmosfera
2. zagađivanje ili zagađivač (atmosfera) / efekat staklene bašte
3. Australija
4. ugljen-dioksid / štetni gasovi
(Redosled navođenja nije važan.)

SJ.3.1.4. čita i tumači složenije nelinearne elemente teksta višestruke legende, tabele, dijagrame i grafikone

Zadatak							
Pogledaj pažljivo tabelu i odgovori na pitanja u vezi sa osobinama glasova							
<i>Tabela 2 - Suglasnici i sonanti</i> (mesto, način tvorbe, bitni akustički utisak)							
Artikulacija mesto → način ↓	Usneni		Zubni	Alveolar.	Prednjonepčani		Zadnjonepčani
	dvousneni	usn.-zub.			tvrdi	meki	
eksploz.	zvučn.	b		d			g
	bezvuč.	p		t			k
afrikate	zvučn.				dž	đ	
	bezvuč.			c	č	ć	
frikativni	zvučn.			z	ž		
	bezvuč.		f	s	š		h
nazali	zvučn.	m				nj	
lateralni	zvučn.			l		lj	
	bezvuč.						
vibranti	zvučn.			r			
	bezvuč.						
poluvokal	zvučn.		v			j	
	bezvuč.						

a) Koje su tvrde prednjonepčane afrikate? _____

b) Zaokruži u tabeli usmeno-zubni bezvučni glas

| Rešenje | | | | | | | |
| a) dž, č b) f | | | | | | | |

[Sledeći](#)